శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ దశమస్కంధే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥

శ్రీశుక ఉవాచ
సాధు పృష్టం మహాభాగ త్వయా భాగవతోత్తమ ।
యన్నాతనయసీశస్య శృణ్వన్నపి కథాం ముహుః ॥ **1** ॥

సతామయం సారభృతాం నిసర్గో
యదర్థవాణీశ్రుతిచేతసామపి ।
ప్రతిక్షణం నవ్యవదచ్యుతస్య యత్
స్త్రియాం విటానామివ సాధువార్తా ॥ **2** ॥

శృణుష్వావహితో రాజన్నపి గుహ్యం వదామి తే ।
బ్రూయుః స్నిగ్ధస్య శిష్యస్య గురవో గుహ్యమప్యుత ॥ **3** ॥

తథాఘవదనాన్మృత్యో రక్షిత్వా వత్సపాలకాన్ ।
సరిత్పులినమానీయ భగవానిదమబ్రవీత్ ॥ **4** ॥

అహోఽతిరమ్యం పులినం వయస్యాః
స్వకేలిసంపన్మృదులాచ్ఛవాలుకం ।
స్ఫుటత్సరోగంధహృతాలిపత్రిక -
ధ్వనిప్రతిధ్వానలసద్ద్రుమాకులం ॥ **5** ॥

అత్ర భోక్తవ్యమస్మాభిర్దివా రూఢం క్షుధార్దితాః ।
వత్సాః సమీపేఽపః పీత్వా చరంతు శనకైస్తృణం ॥ **6** ॥

తథేతి పాయయిత్వార్భా వత్సానారుధ్య శాద్వలే।
ముక్త్వా శిక్యాని బుభుజుః సమం భగవతా ముదా ॥ **7** ॥

కృష్ణస్య విష్వక్ పురురాజిమండలై -
రభ్యాననాః ఫుల్లదృశో వ్రజార్భకాః।
సహోపవిష్టా విపినే విరేజు -
శ్ఛదా యథాంభోరుహకర్ణికాయాః ॥ **8** ॥

కేచిత్ పుష్పైర్దలైః కేచిత్ పల్లవైరంకురైః ఫలైః।
శిగ్భిస్త్వగ్భిర్దృషద్భిశ్చ బుభుజుః కృతభాజనాః ॥ **9** ॥

సర్వే మిథో దర్శయంతః స్వస్వభోజ్యరుచిం పృథక్।
హసంతో హాసయంతశ్చాభ్యవజహ్రుః సహేశ్వరాః ॥ **10** ॥

బిభ్రద్ వేణుం జఠరపటయోః శృంగవేత్రే చ కక్షే
వామే పాణౌ మసృణకవలం తత్ఫలాన్యంగులీషు।
తిష్ఠన్ మధ్యే స్వపరిసుహృదో హాసయన్ నర్మభిః స్వైః
స్వర్గే లోకే మిషతి బుభుజే యజ్ఞభుగ్ బాలకేలిః ॥ **11** ॥

భారతైవం వత్సపేషు భుంజానేష్వచ్యుతాత్మసు।
వత్సాస్త్వంతర్వనే దూరం వివిశుస్తృణలోభితాః ॥ **12** ॥

తాన్ దృష్ట్వా భయసంత్రస్తానూచే కృష్ణోఽస్య భీభయం।
మిత్రాణ్యాశాన్మా విరమతేహానేష్యే వత్సకానహం ॥ **13** ॥

ఇత్యుక్త్వాద్రిదరీకుంజగహ్వరేష్వాత్మవత్సకాన్।
విచిన్వన్ భగవాన్ కృష్ణః సపాణికవలో యయౌ ॥ **14** ॥

అంభోజన్మజనిస్తదంతరగతో మాయార్భకస్యేశితు -
ర్ద్రష్టుం మంజు మహిత్వమన్యదపి తద్వత్సానితో వత్సపాన్।

నీత్వాన్యత్ర కురూద్వహాంతరదధాత్ ఖేఽవస్థితో యః పురా
దృష్ట్వాఘాసురమోక్షణం ప్రభవతః ప్రాప్తః పరం విస్మయం ॥ **15** ॥

తతో వత్సానదృష్ట్వైత్య పులినేఽపి చ వత్సపాన్ ।
ఉభావపి వనే కృష్ణో విచికాయ సమంతతః ॥ **16** ॥

క్వాప్యదృష్ట్వాంతర్విపినే వత్సాన్ పాలాంశ్చ విశ్వవిత్ ।
సర్వం విధికృతం కృష్ణః సహసావజగామ హ ॥ **17** ॥

తతః కృష్ణో ముదం కర్తుం తన్మాతౄణాం చ కస్య చ ।
ఉభయాయితమాత్మానం చక్రే విశ్వకృదీశ్వరః ॥ **18** ॥

యావద్ వత్సపవత్సకాల్పకవపుర్యావత్ కరాంఘ్ర్యాదికం
యావద్ యష్టివిషాణవేణుదలశిగ్ యావద్ విభూషాంబరం ।
యావచ్ఛీలగుణాభిధాకృతివయో యావద్ విహారాదికం
సర్వం విష్ణుమయం గిరోఽంగవదజః సర్వస్వరూపో బభౌ ॥ **19** ॥

స్వయమాత్మాఽఽత్మగోవత్సాన్ ప్రతివార్యాత్మవత్సకైః ।
క్రీడన్నాత్మవిహారైశ్చ సర్వాత్మా ప్రావిశద్ వ్రజం ॥ **20** ॥

తత్తద్వత్సాన్ పృథఙ్ నీత్వా తత్తద్గోష్ఠే నివేశ్య సః ।
తత్తదాత్మాభవద్ రాజంస్తత్తత్సద్మ ప్రవిష్టవాన్ ॥ **21** ॥

తన్మాతరో వేణురవత్వరోత్థితా
ఉత్థాప్య దోర్భిః పరిరభ్య నిర్భరం ।
స్నేహస్నుతస్తన్యపయఃసుధాసవం
మత్వా పరం బ్రహ్మ సుతానపాయయన్ ॥ **22** ॥

తతో నృపోన్మర్దనమజ్జలేపనా -
లంకారరక్షాతిలకాశనాదిభిః ।

సంలాలితః స్వాచరితైః ప్రహర్షయన్
సాయం గతో యామయమేన మాధవః ॥ **23** ॥

గావస్తతో గోష్ఠముపేత్య సత్వరం
హుంకారఘోషైః పరిహూతసంగతాన్ ।
స్వకాన్ స్వకాన్ వత్సతరానపాయయన్
ముహుర్లిహంత్యః స్రవదౌధసం పయః ॥ **24** ॥

గోగోపీనాం మాతృతాస్మిన్ సర్వా స్నేహర్ద్ధికా వినా ।
పురోవదాస్వపి హరేస్తోకతా మాయయా వినా ॥ **25** ॥

వ్రజౌకసాం స్వతోకేషు స్నేహవల్ల్యాబ్దమన్వహం ।
శనైర్నిఃసీమ వవృధే యథా కృష్ణే త్వపూర్వవత్ ॥ **26** ॥

ఇత్థమాత్మాఽఽత్మనాఽఽత్మానం వత్సపాలమిషేణ సః ।
పాలయన్ వత్సపో వర్షం చిక్రీడే వనగోష్ఠయోః ॥ **27** ॥

ఏకదా చారయన్ వత్సాన్ సరామో వనమావిశత్ ।
పంచషాసు త్రియామాసు హాయనాపూరణీష్వజః ॥ **28** ॥

తతో విదూరాచ్చరతో గావో వత్సానుపవ్రజం ।
గోవర్ధనాద్రిశిరసి చరంత్యో దదృశుస్తృణం ॥ **29** ॥

దృష్ట్వాథ తత్స్నేహవశోఽస్మృతాత్మా
స గోవ్రజోఽత్యాత్మపదుర్గమార్గః ।
ద్విపాత్ ककుద్గ్రీవ ఉదాస్యపుచ్ఛో -
ఽగాద్ధుంకృతైరాస్రుపయా జవేన ॥ **30** ॥

సమేత్య గావోఽధో వత్సాన్ వత్సవత్యోఽప్యపాయయన్ ।
గిలంత్య ఇవ చాంగాని లిహంత్యః స్వౌధసం పయః ॥ **31** ॥

గోపాస్తద్రోధనాయాసమౌఘ్యలజ్జోరుమన్యునా ।
దుర్గాధ్వకృచ్ఛ్రతోఽభ్యేత్య గోవత్సైర్దదృశుః సుతాన్ ॥ **32** ॥

తదీక్షణోత్ప్రేమరసాప్లుతాశయా
జాతానురాగా గతమన్యవోఽర్భకాన్ ।
ఉదుహ్య దోర్భిః పరిరభ్య మూర్ధని
ఘ్రాణైరవాపుః పరమాం ముదం తే ॥ **33** ॥

తతః ప్రవయసో గోపాస్తోకాశ్లేషసునిర్వృతాః ।
కృచ్ఛ్రచ్ఛ్రనైరపగతాస్తదనుస్మృత్యుదశ్రవః ॥ **34** ॥

వ్రజస్య రామః ప్రేమర్ద్ధేర్వీక్ష్యౌత్కంఠ్యమనుక్షణం ।
ముక్తస్తనేష్వపత్యేష్వప్యహేతువిదచింతయత్ ॥ **35** ॥

కిమేతదద్భుతమివ వాసుదేవేఽఖిలాత్మని ।
వ్రజస్య సాత్మనస్తోకేష్వపూర్వం ప్రేమ వర్ధతే ॥ **36** ॥

కేయం వా కుత ఆయాతా దైవీ వా నార్యుతాసురీ ।
ప్రాయో మాయాస్తు మే భర్తుర్నాన్యా మేఽపి విమోహినీ ॥ **37** ॥

ఇతి సంచింత్య దాశార్హో వత్సాన్ సవయసానపి ।
సర్వానాచష్ట వైకుంఠం చక్షుషా వయునేన సః ॥ **38** ॥

నైతే సురేశా ఋషయో న చైతే
త్వమేవ భాసీశ భిదాశ్రయేఽపి ।
సర్వం పృథక్త్వం నిగమాత్ కథం వదే -
త్యుక్తేన వృత్తం ప్రభుణా బలోఽవైత్ ॥ **39** ॥

తావదేత్యాత్మభూరాత్మమానేన త్రుట్యనేహసా ।
పురోవదబ్దం క్రీడంతం దదృశే సకలం హరిం ॥ **40** ॥

యావంతో గోకులే బాలాః సవత్సాః సర్వ ఏవ హి।
మాయాశయే శయానా మే నాద్యాపి పునరుత్థితాః ॥ **41** ॥

ఇత ఏతేఽత్ర కుత్రత్యా మన్మాయామోహితేతరే।
తావంత ఏవ తత్రాబ్దం క్రీడంతో విష్ణునా సమం ॥ **42** ॥

ఏవమేతేషు భేదేషు చిరం ధ్యాత్వా స ఆత్మభూః।
సత్యాః కే కతరే నేతి జ్ఞాతుం నేష్టే కథంచన ॥ **43** ॥

ఏవం సమ్మోహయన్ విష్ణుం విమోహం విశ్వమోహనం।
స్వయైవ మాయయాజోఽపి స్వయమేవ విమోహితః ॥ **44** ॥

తమ్యాం తమోవన్నైహారం ఖద్యోతార్చిరివాహని।
మహతీతరమాయైశ్యం నిహంత్యాత్మని యుంజతః ॥ **45** ॥

తావత్ సర్వే వత్సపాలాః పశ్యతోఽజస్య తత్క్షణాత్।
వ్యదృశ్యంత ఘనశ్యామాః పీతకౌశేయవాససః ॥ **46** ॥

చతుర్భుజాః శంఖచక్రగదారాజీవపాణయః।
కిరీటినః కుండలినో హారిణో వనమాలినః ॥ **47** ॥

శ్రీవత్సాంగదదోరత్నకంబుకంకణపాణయః।
నూపురైః కటకైర్భాతాః కటిసూత్రాంగులీయకైః ॥ **48** ॥

ఆంఘ్రిమస్తకమాపూర్ణాస్తులసీనవదామభిః।
కోమలైః సర్వగాత్రేషు భూరిపుణ్యవదర్పితైః ॥ **49** ॥

చంద్రికావిశదస్మేరైః సారుణాపాంగవీక్షితైః।
స్వకార్థానామివ రజఃసత్త్వాభ్యాం స్రష్టృపాలకాః ॥ **50** ॥

ఆత్మాదిస్తంబపర్యంతైర్మూర్తిమద్భిశ్చరాచరైః।
నృత్యగీతాద్యనేకార్హైః పృథక్ పృథగుపాసితాః ॥ **51** ॥

అణిమాద్యైర్మహిమభిరజాద్యాభిర్విభూతిభిః।
చతుర్వింశతిభిస్తత్త్వైః పరీతా మహదాదిభిః ॥ **52** ॥

కాలస్వభావసంస్కారకామకర్మగుణాదిభిః।
స్వమహిధ్వస్తమహిభిర్మూర్తిమద్భిరుపాసితాః ॥ **53** ॥

సత్యజ్ఞానానంతానందమాత్రైకరసమూర్తయః।
అస్పృష్టభూరిమాహాత్మ్యా అపి హ్యుపనిషద్దృశాం ॥ **54** ॥

ఏవం సకృద్ దదర్శాజః పరబ్రహ్మాత్మనోఽఖిలాన్।
యస్య భాసా సర్వమిదం విభాతి సచరాచరం ॥ **55** ॥

తతోఽతికుతుకోద్వృత్తస్తిమితైకాదశేంద్రియః।
తద్ధామ్నాభూదజస్తూష్ణీం పూర్దేవ్యంతీవ పుత్రికా ॥ **56** ॥

ఇతీరేశేఽతర్క్యే నిజమహిమని స్వప్రమితికే
పరత్రాజాతోఽతన్నిరసనముఖబ్రహ్మకమితౌ।
అనీశేఽపి ద్రష్టుం కిమిదమితి వా ముహ్యతి సతి
చచ్ఛాదాజో జ్ఞాత్వా సపది పరమోఽజాజవనికాం ॥ **57** ॥

తతోఽర్వాక్ ప్రతిలబ్ధాక్షః కః పరేతవదుత్థితః।
కృచ్ఛ్రాదున్మీల్య వై దృష్టీరాచష్టేదం సహాత్మనా ॥ **58** ॥

సపద్యేవాభితః పశ్యన్ దిశోఽపశ్యత్ పురః స్థితం।
వృందావనం జనాజీవ్యద్రుమాకీర్ణం సమాప్రియం ॥ **59** ॥

యత్ర నైసర్గదుర్వైరాః సహాసన్ నృమృగాదయః।
మిత్రాణీవాజితావాసద్రుతరుట్తర్షకాదికం ॥ **60** ॥

తత్రోద్వహత్ పశుపవంశశిశుత్వనాట్యం
బ్రహ్మాద్వయం పరమనంతమగాధబోధం।

వత్సాన్ సఖీనివ పురా పరితో విచిన్వ -
దేకం సపాణికవలం పరమేష్ఠ్యచష్ట ॥ **61** ॥

దృష్ట్వా త్వరేణ నిజధోరణతోఽవతీర్య
పృథ్వ్యాం వపుః కనకదండమివాభిపాత్య ।
స్పృష్ట్వా చతుర్ముకుటకోటిభిరంఘ్రియుగ్మం
నత్వా ముదశ్రుసుజలైరకృతాభిషేకం ॥ **62** ॥

ఉత్థాయోత్థాయ కృష్ణస్య చిరస్య పాదయోః పతన్ ।
ఆస్తే మహిత్వం ప్రాగ్దృష్టం స్మృత్వా స్మృత్వా పునః పునః ॥ **63** ॥

శనైరథోత్థాయ విమృజ్య లోచనే
ముకుందముద్వీక్ష్య వినమ్రకంధరః ।
కృతాంజలిః ప్రశ్రయవాన్ సమాహితః
సవేపథుర్గద్గదయైలతేలయా ॥ **64** ॥

॥ ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం
సంహితాయాం దశమస్కంధే పూర్వార్ధే త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥